

ZNAČAJ AKTIVNOSTI PRIVREDNE KOMORE U FUNKCIJI KOORDINACIJE PRIVREDNIH AKTIVNOSTI U USLOVIMA GLOBALIZACIJE

THE IMPORTANCE OF CHAMBER OF COMMERCE ACTIVITIES IN THE FUNCTION OF COORDINATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Nedeljko Babić

Doktorand Ekonomskog fakulteta u Subotici, Univerziteta u Novom Sadu, Srbija
nedeljkobbc@gmail.com

Apstrakt: *Savremene uslove poslovanja karakterišu česte tržišne oscilacije, česte promene zakonodavnih propisa, internacionalizacija poslovanja i sl. Uticaj globalizacije doveo je do sveobuhvatnih promena, kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom nivou. Predmet ovog istraživanja odnosi se na analizu aktivnosti privredne komore u funkciji koordinacije privrednih aktivnosti određene nacionalne ekonomije. Vođeni ciljem ovog istraživanja želimo da ukažemo na značaju privredne komore čije su aktivnosti uz sve ostale ekonomske, pravne i druge aktivnosti nadležnih institucionalnih organa doprineli sveobuhvatnom privrednom razvoju. U ovom radu biće analiziran komorski sistem u Republici Srbiji, sa posebnim osvrtom na Privrednu Komoru Vojvodine. Takođe, analizom će biti obuhvaćeni ključni markoekonomske indikatori. Korišćena metoda istraživanja u ovom radu odnosi se na kvalitativni istraživački pristup, a izvori podataka korišćeni u radu podrazumevaju analizu aktuelnih načnih radova i literature, kao i zvanična dokumenta nadležnih institucionalnih tela. Očekivani rezultati istraživanja neće sadržati inovativne ili empirijske rezultate, cilj je na jedan sistematičan način prikazati delovanje privredne komore, te na kraju ukazati na značaju aktivnosti komorskog sistema u savremenim uslovima poslovanja.*

Ključne reči: *privredna komora, privredne aktivnosti*

Abstract: *Modern business conditions are characterized by frequent market fluctuations, frequent changes in legislation, internationalization of business, etc. The impact of globalization has led to sweeping changes, both nationally and internationally. The subject of this research relates to the analysis of the activities of the Chamber of Commerce in order to coordinate the economic activities of a*

particular national economy. Guided by the aim of this research, we want to point out the importance of the chamber of commerce, whose activities, in addition to all other economic, legal and other activities of the competent institutional bodies, have contributed to the overall economic development. This paper will analyze the chamber system in the Republic of Serbia, with special reference to the Chamber of Commerce and Industry of Vojvodina. The analysis will also cover key marcoeconomic indicators. The research method used in this paper refers to a qualitative research approach, and the sources of data used in the paper include the analysis of current papers and literature, as well as official documents of the competent institutional bodies. The expected results of the research will not contain innovative or empirical results; in fact, the aim is to systematically present the functioning of the chamber of commerce, and finally to point out the importance of the activity of the chamber system in contemporary business conditions.

Key Words: *chamber of commerce, economic activities*

UVOD

Savremeni tržišni uslovi privređivanja u sve većoj meri naglašavaju značaj uspostavljanja efikasnog odnosa između privrednika (svih sektora privrede) i organa zakonodavne i izvršne vlasti. Izgradnja pravne osnove koja uređuje odnos države i privrede ima poseban značaj. U takvim okolnostima upravljanja privredom uvećava se značaj privrednih komora kao organizacija koje okupljaju privrednike, usklađuju privrednu delatnost i njene strukture, a takođe predstavljaju i štite zajedničke interese privrednika. Na ovaj način komorski sistem jedne države možemo posmatrati kao „sponu” između sa jedne strane privrednika, a sa druge strane organa zakonodavne i izvršne vlasti (države); sa jedinstvenim ciljem u pravcu jačanja i razvoja privrednih aktivnosti. Ako zakonodavni organi vlasti pojedinih zemalja ne regulišu odnos udruženja privrednika i državnih organa, kao i mogućnost privrednika da utiču na procese donošenja zakona koji utiču na privredne aktivnosti, to može značajno da uspori ekonomski razvoj pojedinih grana privrede i nacionalne ekonomije u celini. (Narodna Skupština Republike Srbije, Odsek za informativno-istraživačke poslove, 2009). **Predmet istraživanja** odnosi se na analizu aktivnosti privredne komore u funkciji koordinacije privrednih aktivnosti određene nacionalne ekonomije. **Vođeni ciljem** ovog istraživanja želimo da ukažemo na značaju privredne komore čije su aktivnosti uz sve ostale ekonomske, pravne i druge aktivnosti nadležnih institucionalnih organa doprineli sveobuhvatnom privrednom razvoju. U radu su objedinjena dva istraživačka aspekta, ekonomski i pravni, sa krajnjim ciljem analize efekata koji su proizašli iz prethodnih ekonomskih, pravnih i drugih reformi nadležnih institucionalnih tela. U ovom radu detaljno je analiziran komorski sistem u Republici Srbiji, sa osvrtom na Privrednu Komoru Vojvodine. Takođe, analizom će biti obuhvaćeni ključni markoekonomski indikatori (ekonomski aspekt). **Korišćena metoda istraživanja** u ovom radu odnosi se na kvalitativni istraživački pristup, a izvori podataka korišćeni u radu podrazumevaju analizu aktulениh načnih radova i literature, kao i zvanična dokumenta nadležnih institucionalnih tela. **Očekivani**

rezultati istraživanja neće sadržati inovativne ili empirijske rezultate, cilj je na jedan sistematičan način prikazati organizaciju i delovanje privredne komore (komorskog sistema), te na kraju ukazati na značaju aktivnosti komorskog sistema u savremenim uslovima poslovanja. Posle uvodnog dela, *prva* tačka rada odnosi se na analizu razvoja komorskog sistema i osnovnih modela uređenja privrednih komora. U okviru *druge* tačke rada detaljno analiziramo komorski sistem u Republici Srbiji, njegovu organizaciju, zatim zakonodavni okvir komorskog sistema uključujući i poslednje novele zakona o privrednim komorama. *Treća* tačka rada odnosi se na anлізу ključnih makroekonomskih indikatora Republike Srbije, uz analizu regiona Autonomne pokrajine (AP) Vojvodine, kao i značaj aktivnosti privredne komore u podsticanju i koordinaciji privrednih aktivnosti.

1. KOMORSKI SISTEM

Privredne komore imaju istorijsku tradiciju dugu 400 godina. Sa izuzetno dugom tradicijom tokom nekoliko vekova, razlike u okolnostima privređivanja u različitim zemljama uslovile su razliku u vidu organizacije udruženja privrednika. U nekim zemljama privredne komore su privatna udruženja koja se osnivaju na dovoljnom članstvu, dok u drugim zemljama njihovo uređenje počiva na odredbama posebnih zakona koji uređuju privredne komore (Narodna Skupština Republike Srbije, Odsek za informativno-istraživačke poslove, 2009).

1.1. Razvoj komorskog sistema

Prve formalne zapise o organizaciji poslovanja vodila je grupa trgovaca osnovana u Marseju u Francuskoj 1599. godine. Imali su mesto sastanka (komora) za razgovore o trgovini koji su nazvali privredna komora (Central Vermont Chamber of Commerce, 2020). Najstarija privredna komora u Americi je osnovana u državi Njujork, 1768. godine. Od ranog razvoja trgovine, trgovci su se udruživali. Prva svrha njihovog udruživanja je bila zajednička zaštita od neprijatelja. Kasnije, tokom razvoja su uspostavili kodekse za upravljanje trgovinom, a zatim su pokušali da utiču na zakonodavstvo. Ova rana udruženja trgovaca imaju malo zajedništva sa Privrednim Komorama danas (Madera Chamber of Commerce, 2019; i International Chamber of Commerce, 2020).

1.2. Osnovni modeli uređenja privrednih komora

Kada posmatramo način uspostavljanja i organizaciju komorskog sistema, praksa pokazuje na postojanje nekoliko modela organizacije. U nekim zemljama one imaju javni karakter, odnosno pod okriljem su Ministarstva trgovine (The Compendium of Cambodian Laws, 1995), negde su ustanovljene privatnog karaktera, principom dobrovoljnosti i sl. Istorijsko iskustvo formiranja udruženja privrednika može se razvrstati u četiri organizaciona oblika privrednih komora : **a**) kontinentalni model; **b**) anglosaksonski model; **c**) „mešoviti” model; i **d**) administrativni (državni) model. Prema (International Chamber of Commerce, 2020) dva osnovna modela, najviše zastupljena su kontinentalni i anglosaksonski model. **Kontinentalni model** organizacije privrednih komora, podrazumeva njihovo osnivanje u saglasnosti sa

nacionalnim zakonima koji određuju njihovu ulogu u određenoj zemlji. Zakon uređuje zahteve (upis u privredni registar, članarinu i sl.) koje privrednik treba da zadovolji da bi postao član privredne komore te zemlje. Regulisan pravni status privrednih komora daje mogućnost državnoj upravi da delegira privrednim komorama neke administrativne i upravne funkcije u sferi privrednih i socijalnih delatnosti (registracija vrste preduzetništva, sertifikacija, akreditacija, visina iznosa članarine, izdavanje različitih dokumenata i sl.). Kontinentalni model organizacije privrednih komora prisutan je u nizu evropskih zemalja (Austrija, Italija, Mađarska, Nemačka, Slovenija, Holandija, Francuska, Finska, Španija), a takođe i u Alžiru, Egiptu, Meksiku i Turskoj.

U *anglosaksonskom i američkom modelu* organizacije privrednih komora ne postoje posebani zakoni koji regulišu delatnost komora. U ovom modelu, komore rade na osnovu svojih statuta koje utvrđuje njihovo članstvo, i na osnovu poslovne politike koja je usklađena sa interesima i potrebama privrednika određenog regiona.

Članstvo u ovim komorama je dobrovoljnog karaktera. Anglosaksonski ili američki način organizivanja privrednih komora prisutan je u nizu evropskih zemalja (Belgija, Velika Britanija, Danska), kao i u Australiji, Kanadi, SAD, Indiji i zemljama Latinske Amerike, Afrike i Jugoistočne Azije.

„Mešoviti” model privrednih komora ima određene karakteristike prethodna dva modela. U njemu se javlja posebno zakonodavstvo koje uređuje osnivanje privrednih komora, teritorijalnu nadležnost, delegiranje dela državnih funkcija komorama, dobrovoljno članstvo za sve ili pojedine kategorije privrednika. Ovaj model je prisutan u Japanu, Tajlandu i brojnim zemljama Jugoistočne Azije (Narodna Skupština Republike Srbije, Odsek za informativno-istraživačke poslove, 2009; i Pilgrim, Meier, 1995).

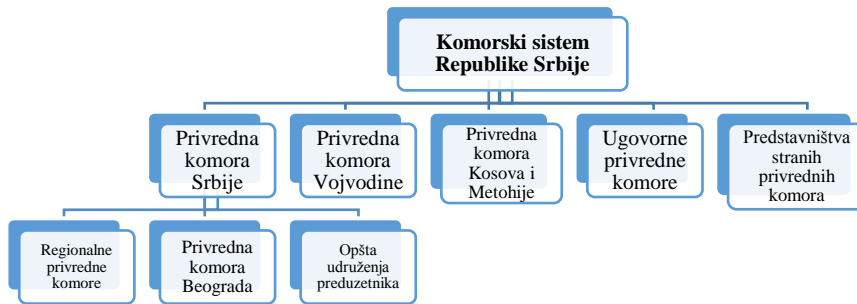
Model državnih privrednih komora karakterističan je za socijalističke zemlje. U ovom modelu koji se naziva administrativnim modelom, privrednom komorom određene zemlje upravlja Ministarstvo spoljne trgovine. U ranijim vremenima je bio prisutan i u bivšim socijalističkim zemljama Evrope (Narodna Skupština Republike Srbije, Odsek za informativno-istraživačke poslove, 2009).

2. KOMORSKI SISTEM REPUBLIKE SRBIJE

Svaka zemlja u okviru svog pravnog sistema uređuje zakonodavnu legislativu koja reguliše pravni status komorskog sistema određene zemlje. U Republici Srbiji, zakon definiše „privredne komore kao interesne, poslovno-stručne i neprofitne organizacije privrednih subjekata koje povezuje zajednički poslovni interes, u cilju usklađivanja i zastupanja interesa članova i podsticanja privrednih aktivnosti.”(Zakon o privrednim komorama, „Sl. glasnik RS”, br. 112/2015).

Komorski sistem Republike Srbije podrazumeva: a) Privrednu komoru Srbije, b) Privredne komore autonomnih pokrajina (posebne organizacije jedinstvenog komorskog sistema Srbije, sa svojstvom pravnog lica), i c) mogu da postoje i ugovorne privredne komore u skladu sa zakonom.

Šema 1. Komorski sistem Republike Srbije

Izvor: Autor, prema: Zakon o privrednim komorama, „Sl. glasnik RS”, br. 112/2015.

U narednim tačkama rada, detaljnije analiziramo organizaciju privrednih komora u Republici Srbiji.

2.1. Organizacija komorskog sistema u Republici Srbiji

Privredne Komore se upisuju u Registar privrednih komora, u skladu sa Zakonom o registraciji privrednih subjekata. Privredna Komora Srbije (PKS) i Privredne Komore Autonomnih Pokrajina imaju statut, a regionalne Privredne Komore i Privredna Komora Beograda imaju odluku o obrazovanju. Statutom privrednih komora bliže se uređuju prava, obaveze i odgovornost članova; zadaci; oblici rada i organizovanja; delokrug i ovlašćenja organa i tela; sastav, broj članova, način izbora i trajanje mandata članova organa; način upravljanja i odlučivanja, javnost rada i obaveštavanje članova („Sl. glasnik RS”, br. 112/2015, član. 32). Strana privredna komora može da osnuje predstavništvo na teritoriji Srbije u cilju unapređivanja poslovnih veza i privredne razmene između privrednih subjekata iz države u kojoj je strana privredna komora osnovana i privrednih subjekata koji su članovi Privredne Komore Srbije. Delokrug rada Privredne Komore Srbije je utvrđen zakonom, neki od poslova koje obavlja komora su sledeći: 1) „usaglašava, formuliše, zastupa i štiti interes svojih članova pred nadležnim državnim organima i institucijama u uređenju privrednog sistema i definisanju mera ekonomske politike; 2) pokreće inicijative za donošenje zakona i drugih propisa od značaja za privredu, kao i mera ekonomske politike; 3) formuliše i obrazlaže stavove privrede na nacrtu zakona i drugih propisa od značaja za privredu; 4) vrši određena javna ovlašćenja koja su joj poverena potvrđenim međunarodnim ugovorima i posebnim zakonima; 5) izdaje potvrde o bonitetu svojih članova; 6) pruža podršku privredi u ispunjavanju obaveza koje proizlaze iz procesa pristupanja Evropskoj uniji i harmonizovanja domaćeg zakonodavstva sa propisima Evropske unije; 7) uspostavlja i unapređuje ekonomsku saradnju privrede sa inostranstvom, vrši promociju privrednih potencijala i privlačenje stranih investicija; 8) sprovodi aktivnosti na unapređenju konkurentnosti privrede u celini; 9) podstiče istraživanje, inovacije i razvoj ekonomije bazirane na znanju, inovativnosti i savremenim naučno-tehnološkim dostignućima”. („Sl. glasnik RS”, br. 112/2015,

član. 12). Privredna Komora Srbije **sarađuje** sa Narodnom skupštinom, Vladom, nadležnim organima državne uprave i institucijama i njihovim radnim grupama, u vezi sa pitanjima od interesa za privredu; i sarađuje sa naučnoistraživačkim i obrazovnim institucijama u zemlji i inostranstvu, radi obezbeđivanja savremenog i kontinuiranog obrazovanja svojih članova. Svi privredni subjekti koji obavljaju registrovanu poslovnu delatnost na teritoriji Republike Srbije su članovi Privredne Komore Srbije (PKS), o čemu će detaljnije biti analizirano u narednoj tački rada. S obzirom da su svi privrednici istovremeno i članovi PKS, prikazujemo i analiziramo sledeći tabelarni prikaz.

Tabela 1. Broj preduzeća u Republici Srbiji prema njihovoj veličini 2017. godine

Vrsta preduzeća	Republika Srbija (cela teritorija)	Region Vojvodine
Mikro (0-9 zaposlenih)	87.012	21.812
Mala (10-49)	10.583	2.795
Srednja (50-249)	2.372	642
Velika (250 i više zaposlenih)	521	153
Ukupno:	100.488	25.402

Izvor: Autor, prema: Republički zavod za statistiku, Republika Srbija.

U prethodnom tabelarnom prikazu vidimo da je broj mikro i malih preduzeća najveći, posmatrajući ukupan broj preduzeća koja posluju na teritoriji Republike Srbije. Samim osnivanjem, preduzeća su članovi komorskog sistema. S obzirom da je broj mikro i malih preduzeća najveći, upravo ta preduzeća su u najvećoj meri korisnici usluga koje komora pruža svojim članovima. Zavisnost mikro i malih preduzeća od usluga koje pruža komora najviše dolazi do izražaja ako posmatramo da mala i mikro preduzeća nisu snažno tržišno pozicionirana, te uglavnom nemaju razvijene organizacione i ekonomske službe koje će primera radi vršiti prognoze, istraživati konkurenciju, istraživati šanse i mogućnosti ka rastu i razvoju linija novih proizvoda i slično. Sa druge strane, srednja i velika preduzeća, ma koliko bila finansijski moćna, tržišno dobro pozicionirana često se obraćaju svojim nadležnim komorama sa ciljem iznalaženja zajedničkih rešenja, posebno kada su u pitanju poslovne aktivnosti na različitim geografskim regijama i slično. Nacionalne strategije razvoja Republike Srbije, posebnu pažnju posvećuju upravo mikro i malim preduzećima. Takođe, komorski sistem u velikoj meri koordiniše i povezuje mikro i mala preduzeća, sa srednjim i velikim, sa ciljem iznalaženja zajedničkih poslovnih mogućnosti koje bi rezultirale poslovnim uspehom na korist svih interesnih strana.

2.2. Zakonodavni okvir komorskog sistema Republike Srbije

Prema poslednjim izmenama Zakona o privrednim komorama („Sl. glasnik RS”, br. 112/2015) svi privredni subjekti, koji obavljaju registrovanu poslovnu delatnost na teritoriji Republike Srbije, su članovi Privredne Komore Srbije (PKS), tj. možemo

zaključiti princip **obaveznog članstva**. U tom kontekstu članovi PKS su: pravna lica, opšta udruženja preduzetnika, zadružni savezi, i ugovorne privredne komore. Takođe, članovi PKS su svi koji imaju sedišta, ili obavljaju delatnost na teritoriji AP (Autonomne pokrajine), istovremeno su i članovi PK (Privredne Komore) autonomnih pokrajina. Obavezno članstvo svih privrednih subjekata u privrednim komorama nastupilo je 01.01.2017. godine. Zakonski okvir podrazumeva princip obaveznog članstva, samim tim obavezno članstvo podrazumeva i **obavezu plaćanja članarine**. Izuzetak od plaćanja članarine odnosi se na sve novoosnovane privredne subjekte godinu dana od dana osnivanja. Privredna Komora Srbije obezbeđuje **sredstva za rad** na sledeće načine: članarine, naknada za usluge koje pruža, i iz drugih izvora. Sredstva za rad privrednih komora autonomnih pokrajina obezbeđuju se, takođe, iz jedinstvene članarine i iz drugih izvora (Ćirić, 2019). Privrednom Komorom Srbije i privrednim komorama AP **upravljaju** članovi preko svojih predstavnika u njihovim organima. Biraju se na način utvrđen statutom, tako da se obezbedi ravnomerna zastupljenost interesa privrede (član 20. stav 1. Zakona o privrednim komorama „Sl. glasnik RS”, br. 112/2015). Organi upravljanja Privrednom Komorom Srbije su: Skupština, Upravni odbor, Nadzorni odbor, Predsednik, Potpredsednici, Generalni sekretar. Regionalne komore i Privredna Komora Beograda imaju Parlament privrednika i Direktora. Ugovorne privredne komore utvrđuju organe upravljanja osnivačkim aktom (statutom). Privredne Komore sa svojstvom pravnog lica za svoje **obaveze** odgovaraju celokupnom svojom imovinom; ne odgovaraju za obaveze svojih članova, a članovi Privredne Komore ne odgovaraju za njene obaveze („Sl. glasnik RS”, br. 112/2015, član. 18).

2.1.1. Novele zakonodavnog okvira komorskog sistema u Republici Srbiji

Reorganizacija Privredne Komore Srbije i transformacija komorskog sistema u Srbiji, započeta je 2009. godine (Strateški ciljevi PKS do 2015. godine, 2011, str. 5). Transformacija je podrazumevala izmene zakonodavnog okvira. Uspostavljanje snažnijih aktivnosti jedinstvenog komorskog sistema u zemlji i inostranstvu, sa ciljem uređenja kvalitetnog privrednog ambijenta za privlačenje direktnih investicija. Novele zakona o Privrednim Komorama iz 2015. godine, u odnosu na prethodni zakon (Zakon o privrednim komorama „Sl. glasnik RS”, br. 65/2001, 36/2009 i 99/2011 - dr. zakon) donele su izmenu definicije privredne komore kojom se Privredna Komora Srbije (PKS) definiše kao samostalna, nezavisna u svom radu; dok regionalne komore, i komora glavnog grada nisu samostalne; njih osniva PKS kao svoje organizacione delove. Druga novela zakona odnosi se na deo definicije kojom su privredne komore određene kao neprofitne organizacije. Takođe, novina je i u pogledu ciljeva komore, te zakon navodi da komorske organizacije deluju u cilju usklađivanja i zastupanja interesa članova i **podsticanja** privrednih aktivnosti (Ćirić, 2019). Ova novela zakona, posebno je interesantna s obzirom da naslov našeg istraživanja upravo govori o tome da privredna komora treba biti shvaćena kao izuzetan instrument u posticanju i koordinaciji privrednih aktivnosti određene zemlje. Možemo konstatovati da je zakonodavac poslednjim izmenama upotpunio značaj

komorskog sistema naše zemlje, gde jasno prepoznaje aktivnosti podsticanja i koordinacije privrednih aktivnosti od strane domaćeg komorskog sistema.

2.3. Osvrt na Privrednu Komoru Vojvodine

Preteča današnje Privredne Komore Vojvodine bila je Trgovačko-zanatska komora u Novom Sadu, osnovana 1. februara 1919. godine. U tabeli br. 1. smo videli broj privrednika u Republici Srbiji, koji su od dana registracije svoje delatnosti istovremeno i članovi privredne komore. Od ukupnih privrednika na teritoriji Republike Srbije (100 488 registrovanih privrednika), oko 25 % članova privredne komore nalazi se na teritoriji Autonomne Pokrajine Vojvodine (25 402 registrovana privrednika) u 2017. godini. Veliki broj privrednika na teritoriji Vojvodine, uz prirodne resurse, geografski položaj, uz jasnu strategiju omogućava rast i razvoj privrednih aktivnosti, jačanje međuregionalne saradnje sa ciljem jačanja celokupne privrede Republike Srbije. Prethodno navedeno omogućeno je uz sveobuhvatne ekonomske i pravne reforme proteklih godina. Osnovni poslovi Privrednih komora autonomnih pokrajina su definisani zakonom. Neki od poslova Privredne Komore Vojvodine su sledeći: 1) „dostavljaju stavove i mišljenja privrednika na predloge zakona i drugih propisa; 2) organizuju sajmove i druge privredne manifestacije; 4) predstavljaju privredu autonomne pokrajine u oblasti međuregionalne saradnje; 5) obavljaju sve druge poslove koji su im preneti od strane Privredne Komore Srbije.” („Sl. glasnik RS”, br. 112/2015, član. 15). U skladu sa svojim poslovima, Privredna Komora Vojvodine je potpisnik velikog broja raznih sporazuma o saradnji sa mnogim domaćim i inostranim institucijama, što predstavljamo u sledećoj tabeli (Tabela 2.). Napominjemo da je u tabeli predstavljen određen broj sporazuma (broj nije konačan).

Tabela 2. Sporazumi Privredne komore Vojvodine, 2017-2020. godine

R. br.	Sporazumi Privredne komore Vojvodine, 2017-2020. godine
2017. godina	
1.	Sporazum o uređenju međusobnih odnosa PKV i PKS
2.	Sporazumo saradnji Pokrajinske Vlade i PKV
3.	Sporazum o saradnji – PKV i Privredne Komore Arad
4.	Sporazum o saradnji Štajerske Gospodarske Zbornice iz Maribora i PKV
5.	Sporazum o saradnji PKV i Privredne Komore Republike Srpske
2018. godina	
6.	Protokol o saradnji – PKV i Paris-IIIE-De-France Region Chamber of Commerce and Industry/Val-D'Oise Chamber of Commerce and Industry
7.	Protokol o saradnji – PKV i Pečujsko – Baranjska Privredna Komora
8.	Protokol o saradnji između PKV i Privredne Komore Konje
9.	Sporazum o saradnji Privredne Komore Bursa i PKV
2019. godina	
10.	Sporazum o saradnji između Trgovinske i Industrijske Komore Nižnji Novgorod (Ruska federacija) i PKV

11.	Sporazum o saradnji PKV i Hong Kong Hokoco Limited
12.	Sporazum o poslovnoj saradnji PKV i Hrvatska Gospodarska Komora
13.	Sporazum o poslovnoj saradnji PKV I Privredne Komore Kazablanke - Maroko
2020. godina	
14.	Sporazum o saradnji PKV i Privredna Komora Konstanca
15.	Tripartitni aneks sporazuma o poslovnoj saradnji – PKV, HGK – Županijska Komora Rijeka i Privredna Komora Županije Čongrad

Izvor: Autor, prema podacima Privredne Komore Vojvodine.

Prethodni tabelarni prikaz, prikazuje nam da je u skladu sa poslovima koje obavlja Privredna Komora Vojvodine potpisnik velikog broja sporazuma u raznim oblastima, sa mnogim domaćim i inostranim institucijama sa ciljem jačanja međuregionalne saradnje.

3. ANALIZA KLJUČNIH MAKROEKONOMSKIH INDIKATORA REPUBLIKE SRBIJE

U okviru ove tačke sledi analiza odabranih makroekonomskih indikatora Republike Srbije, sa osvrtom na region Autonomne pokrajine (AP) Vojvodine.

Tabela 3. Makroekonomski indikatori Republike Srbije, 2015-2018. godine

Indikator	2015	2016	2017	2018
Izvoz (u mil. evra).	12.041	13.432	15.047	16.271
Stopa rasta BDP-a	1,8	3,3	2,0	4,4
Stopa inflacije	1,3	1,5	2,8	1,94
Devizni kurs (EUR/RSD)	120,73	123,12	121,34	118,27
Strane direktne investicije - SDI (u mlrd. USD)	2,34	2,36	2,89	4,11

Izvor: Autor, prema podacima (TheGlobalEconomy.com, i The World Bank).

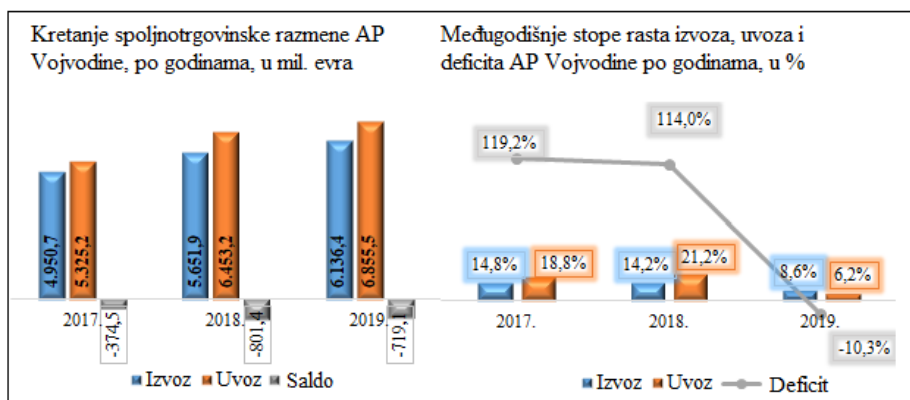
Na onovu prethodne tabele, možemo zaključiti da je Republika Srbija brojnim ekonomskim i pravnim reformama, uz sveobuhvatne strategije obezbedila jačanje ekonomske stabilnosti: držanje pod kontrolom stope inflacije, stabilnost deviznog kursa što je rezultiralo velikim prilivom stranih direktnih investicija i rasta stope BDP-a. Prethodno navedeno, upućuje nas na zaključak da Srpska privreda ima trend rasta, a u prilog tome govori i činjenica da je Srbija prema rejting agencijama zadržala, a po nekim agencijama čak i uvećala svoj međunarodni kreditni rejting. „Takođe, Srbija je na *Doing Business* listi Svetske banke po lakoći poslovanja za 2019. godinu, zauzela 48. poziciju među 190 zemalja.” Razlog tome su stabilni ekonomski uslovi, kao i strategije privlačenja SDI (Dukić Mijatović, Babić, 2019, str. 662-663).

3.1. Region Autonomne Pokrajine (AP) Vojvodine

Sledi analiza spoljnotrgovinske razmene u AP Vojvodini od 2017. do 2019. godine. „Vrednost izvoza Srbije je povećana za 7,7% a uvoza za 8,9% u odnosu na prethodnu

godinu. U 2019. godini, industrijska proizvodnja u Republici Srbiji porasla je za 0,3%, a u AP Vojvodini porasla za 0,9% u odnosu na prethodnu godinu. Tokom 2019. godine, vojvodanski privrednici su realizovali 31,4% (13,0 mlrd. evra) ukupne spoljnotrgovinske razmene Republike Srbije, odnosno 35,0% (6,1 mlrd. evra) ukupnog izvoza i 28,5% (4,9 mlrd. evra) ukupnog uvoza Republike Srbije.

Grafikon 1. Spoljnotrgovinska razmena AP Vojvodine 2017-2019. godine

Izvor: Privredna Komora Vojvodine.

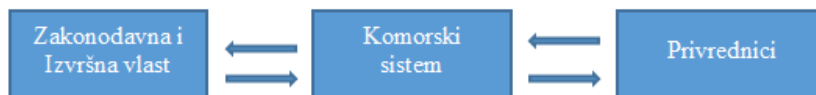
Trend rasta parametara spoljnotrgovinske razmene je primetan i u AP Vojvodini. U odnosu na 2018. godinu, izvoz je u 2019. godini veći za 484,5 mil. evra (8,6%), uvoz za 402,3 mil. evra (6,2%), dok je deficit manji za 82,2 mil. evra (10,3%). Posmatrajući međugodišnje stope rasta svih parametara spoljnotrgovinske robne razmene AP Vojvodine, u 2019. godini, u odnosu na ranije godine, uočava se usporeniji rast svih parametara. Naime, u 2017. i u 2018. godini, u odnosu na prethodne godine zabeležene su dvocifrene stope rasta i izvoza (14,8% i 14,2%) i uvoza (18,8% i 21,2%) respektivno dok je 2019. godine u odnosu na 2018. godinu stopa rasta i izvoza i uvoza jednocifrena (8,6% i 6,2%). Međutim, zbog veće stope rasta izvoza u odnosu na stopu rasta uvoza, spoljnotrgovinski deficit je za 10,3% **manji** od zabeleženog deficita u 2018. godini.” (PKV, Informacije o privrednim kretanjima u AP Vojvodini, 2019).

3.2. Značaj aktivnosti privredne komore

Komorski sistem jedne države posmatran kao „spona” između sa jedne strane privrednika, a sa druge strane organa zakonodavne i izvršne vlasti (države); sa jedinstvenim ciljem u pravcu jačanja i razvoja privrednih aktivnosti. Zakonodavni organi vlasti Republike Srbije regulisali su odnos privrednika i državnih organa, kao i mogućnost privrednika da utiču na procese donošenja zakona koji utiču na privredne aktivnosti, to značajno utiče na ekonomski razvoj pojedinih grana privrede i nacionalne ekonomije u celini. Novina zakona o privrednoj komori je kako smo već spomenuli u pogledu ciljeva komore, te zakon navodi da komorske organizacije deluju u cilju usklađivanja i zastupanja interesa članova i podsticanja privrednih

aktivnosti. Relacije aktivnosti između zakonodave i izvršne vlasti; komorskog sistema i privrednika predstavljena je na sledećem prikazu (Šema 1.).

Šema 1. Spoljnotrgovinska razmena AP Vojvodine 2017-2019. godine

Izvor: Autor.

Analizirajući poslove Privredne Komore Vojvodine koji se odnose na dostavljanje stavova i mišljenja privrednika na predloge zakona i drugih propisa; zatim delovanje komore u jačanju međuregionalne saradnje i sl, možemo zaključiti izuzetan značaj aktivnosti privredne komore u kordinaciji privrednih aktivnosti. U prilog tome govori činjenica da je PKV od 2017 do 2020. godine realizovala potpisivanje velikog broja raznih sporazuma (Tabela 2.) koji obezbeđuju jačanje regionalne i međunarodne saradnje privrede u raznim sektorima.

ZAKLJUČAK

Detaljnom analizom komorskog sistema, njegove organizacije i načina delovanja; zatim organizaciju komorskog sistema u Republici Srbiji, sa posebnim osvrtom na Privrednu Komoru Vojvodine; analize zakonodavnog okvira komorskog sistema, kao i novele zakona o privrednim komorama; te analizu ključnih makroekonomskih kretanja sa posebnim osvrtom na region Vojvodine, možemo konstatovati poseban značaj uređenog komorskog sistema jedne nacionalne ekonomije. U skladu sa ciljem ovog istraživanja obelodanili smo na jedan sistematičan način delovanje privredne komore, takođe ukazali smo na značaju privredne komore čije su aktivnosti uz sve ostale ekonomske, pravne i druge aktivnosti i reforme nadležnih institucionalnih organa doprineli sveobuhvatnom privrednom razvoju.

Napomena: Želim da iskoristim priliku da se posebno zahvalim Privrednoj Komori Vojvodine, odnosno menadžmentu komore na izuzetnoj saradnji u ovom istraživanju, tokom kojeg su mi pružili njihove raspoložive podatke. *Autor*

LITERATURA

- [1] Central Vermont Chamber of Commerce. (2020). *Chamber History*. Dostupno: 17.02.2020. <https://www.centralvt.com/about-us/chamber-history/>
- [2] Ćirić, A. *Trgovinsko pravo. Deo: Privredna komora*. Univerzitet u Novom Pazaru. Materijal za nastavu, *neobjavljen rad*.
- [3] Dukić Mijatović, M. Babić, N. (2019). *Strane direktne investicije kao determinant razvoja Srpske Privrede*. Konferencija Univerziteta Privredna akademija Novi Sad. Zbornik radova: Privrednopravni okvir i ekonomski razvoj država Jugoistočne Evrope., str. 662-663.

- [4] International Chamber of Commerce. (2020). History of the chamber movement. Dostupno: 17.02.2020. <https://iccwbo.org/chamber-services/world-chambers-federation/history-chamber-movement/>
- [5] Madera Chamber of Commerce. (2019). *Chamber History and Overview*. Dostupno: 17.02.2020. http://maderachamber.com/?page_id=698
- [6] Narodna Skupština R. Srbije, Odsek za informativno-istraživačke poslove. (2009). *Organizacija i delatnost privrednih komora*. Srbija, Beograd., str. 2-18.
- [7] Pilgrim, M., Meier, R. (1995). *National Chambers of Commerce. A primer on the organization and role of Chamber systems*. Bonn, Germany. Dostupno: 17.02.2020. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.458.7406&rep=rep1&type=pdf>, str. 7-44.
- [8] Privredna Komora Vojvodine. *Informacije o privrednim kretanjima u AP Vojvodini za 2019. godinu*. Dostupno: 27.04.2020, <https://www.pkv.rs/privredna-kretanja/>
- [9] Republički zavod za statistiku, Republika Srbija. (2017). Preduzeća u Republici Srbiji prema njihovoj veličini 2017. godine. Dostupno: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2018/Pdf/G201810104.pdf>, str. 6-7.
- [10] Strateški ciljevi PKS do 2015. godine. (2011). Časopis Korak, Privredna Komora Srbije, Beograd, broj. 65. Dostupno: 17.05.2020. <https://aplikacije.pks.rs/spp/korak.pdf>, str. 5.
- [11] The Compendium of Cambodian Laws. (1995). *This law is enacted by the National Assembly of the Kingdom of Cambodia on May 16, 1995 during the Fourth Session of the First Legislature. Law on the Chambers of Commerce*. Dostupno: 17.02.2020, https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/khm_e/WTA_CCKHM3A3_LEG_46.pdf, Article 1.
- [12] The World Bank. Dostupno: 21.04.2020, <https://data.worldbank.org/country/serbia>
- [13] TheGlobalEconomy.com. Dostupno: 19.04.2020, https://www.theglobaleconomy.com/Serbia/fdi_dollars/
- [14] Zakon o privrednim komorama „Sl. glasnik RS”, br. 65/2001, 36/2009 i 99/2011 - dr. zakon.
- [15] Zakon o privrednim komorama „Sl. glasnik RS”, br. 112/2015. Dostupno: 20.02.2020, https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_privrednim_komorama.html, član. 2.

SUMMARY

Detailed analysis of the chamber system, its organization and mode of operation; then the organization of the chamber system in the Republic of Serbia, with special reference to the Chamber of Commerce and Industry of Vojvodina; analysis of the legislative framework of the chamber system, as well as amendments to the law on chambers of commerce; and the analysis of key macroeconomic trends with special reference to the region of Vojvodina, we can state the special importance of an organized chamber system of a national economy. In accordance with the aim of this research, we disclosed in a systematic way the activities of the Chamber of Commerce, we also pointed out the importance of the Chamber of Commerce whose activities, along with all other economic, legal and other activities and reforms of the competent institutional bodies contributed to overall economic development